

İngilizce Edatların Türkçe Cümle İçinde Örtük Öğretimi

Üzerine Bir Öneri: Türkçe Yöntemi

Ercan TOMAKİN*

Öz: Bu çalışmanın amacı, İngilizce edatları Türkçe sözcük ve cümleler içerisinde örtük olarak ifade edilmesi yoluyla öğretilmesine yönelik bir öneri sunmaktır. Çalışma sözcüklerle ve cümlelerle ifade edildiği için nitel betimsel yaklaşım kullanılmıştır. Ayrıca çalışma edatlarla sınırlandırıldığı için örnek olay (case study) yöntemi kullanılmıştır. İlk olarak Türkçe Sözlük (2005) taranarak İngilizce edatları harf olarak kapsayan Türkçe sözcükler veya sözcük grupları teker teker bulunmuş ve bunların sözcük başında (*forma*, *format*), sözcük içinde (*üniforma*) ve sözcük sonunda (*metafor*, *anafor*) yer alma durumları belirlenmiştir. İkinci olarak, İngilizce edatların Türkçe karşılıkları, (örn. *for* = *için*) söz konusu edatın yazıbirim olarak yer aldığı kelimelere anlamlı şekilde eklenmiştir. (*forma için*; *for* = *için*). Son aşamada bu sözcük ve sözcük gruplarıyla Türkçe anlamlı cümleler üretilmiştir. Sonuç olarak, hem İngilizce edatların hem de Türkçe karşılıklarının Türkçe cümle içerisinde örtük olarak öğretilebileceği “bir öğretim veritabanı” ortaya konmuştur. Bu çalışmada cümleler ile sınırlandırılan Türkçe-İngilizce edatlar, başka çalışmada çeşitli Türkçe metinler - atasözü, deyim, duvar yazısı, vd.- içerisinde de ifade edilebilir.

Anahtar sözcükler: Edat, Türkçe, İngilizce, Türkçe-İngilizce, öğretim.

* Yrd. Doç. Dr. Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Ordu, orcid.org/0000-0002-5692-3352, etomakin@hotmail.com

A Suggestion of Teaching English Prepositions in the Turkish Sentences

Covertly: Turkish Method

Abstract: The aim of this study is to offer a suggestion about expressing the prepositions of the English language in the Turkish words and sentences covertly. The study used the qualitative and descriptive approach since it expressed the study as words and sentences. Firstly, a Turkish dictionary (2005) was reviewed to explore the Turkish words and word groups one by one that include the prepositions as letters. It was seen that these prepositions take place as the first syllable (*forma*, *format*), middle syllable (*üniforma*) and last syllable (*metafor*, *anafor*) of the Turkish words. Secondly, the Turkish meaning of them (e.g. for = için) are added to those words (*forma için*; *for = için*) that scripturally include these prepositions. Finally, the meaningful sentences in Turkish are formed by using these words and words group. As a result, it was seen that “a teaching database” was produced that can be used in teaching the English prepositions and their Turkish meanings in the Turkish words and sentences covertly. The Turkish-English prepositions expressed only by sentences can also be stated in different Turkish texts (proverb, idiom, and graffiti).

Keywords: Preposition, Turkish, English, Turkish-English, teaching.

Giriş

İngilizce edatların tanımı ve sınıflandırılması çeşitli şekillerde yapılmıştır. Ayrıca, edat tanımları, sayıları ve sınıflandırmaları farklı bakış açılarıyla yazardan yazara değişiklik gösterdiği için kısaca ve genel olarak bu tanımlara ve yazarlara bakmak yararlı olacaktır.

Eastwood (2000) edatları önce (in, on, at, vd) resimlerin altında birer İngilizce cümle ile anlatmakta, sonra *yer*, *yön* ve *zaman* belirtenler olarak sınıflamaktadır. Eastwood (a.g.e) ayrıca “*edat + isim*” (on holiday, on bussiness), “*isim + edat*” (attack on, belief on) ve “*sıfat + edat*” (proud of, afraid of) örneklerini vermektedir.

Swan (1995) edatlarla ilgili genel açıklama yaptıktan sonra, bunları altı başlık altında ayrıntılı olarak açıklamaktadır. Bu alt başlıklardaki bazı konular Eastwood (2000) tarafından belirtilmemektedir ve bu konular şunlardır: İngilizce bazı fiiller (discuss, enter, mary, lack, resemble, apparoach) zaman ifadeleri (next, last) ve konuşma dilinde söylenen bazı ifadeler edat almaz (s.451-452).

Collins’a (1990) göre edat bir nesne veya eylem hakkında daha fazla konuşma imkanı sağlayan sözcüklerdir ve genelde tek kelimedenden oluşmaktadır. Collins (a.g.e.) devamla tek ve iki sözcükten oluşan edatlar ile zarf (adverb particle) olarak kullanılanlar için bir kaç tablo sunmaktadır.

Murphy (2000) temel İngilizce dilbilgisi kitabında, edatla ilgili bilgi sunmadan açıklanan her edatla ilgili bir resim ve örnek cümle kullanmaktadır. Ayrıca, edatları “*sıfat + edat*” (full of, sorry for), “*edat + fiil + ing*” (after doing), “*fiil + edat*” (look after) şeklinde sınıflamaktadır. Murphy’in (2002) yılındaki kitabında edatlarla ilgili daha fazla örnek ve İngilizce açıklama bulunmaktadır.

Hewings'in (2013) edatları açıklaması ve sınıflaması Murphy'a (2002) benzemektedir, ancak açıklama dili sade değil, ileri seviyeye hitap etmektedir. Kitap, temel edatlara ilaveten, iki ve üç sözcükten oluşan edatlara ve onların kullanımına örnekler vermektedir. Örneğin, *buying the new car has eaten all my savings up, he really looks up to his older brother.* (s. 228).

Leech'a (1989) göre edatlar genellikle isim ve zamirden önce gelirler. Ayrıca, edattan sonra yan cümle, soru cümlesi ve zarf gelebilir.

Allsop (1987, s.105) edatları olaylar, nesnelere ve insanlar arasındaki ilişkiyi gösteren sözcükler olarak tanımlamaktadır. Allsop (a.g.e.) ayrıca edatın cümlede genel olarak üç durumda bulunduğunu belirtmektedir:

a) edattan sonra isim (*sit on the chair*), zamir (*the dog sit under it*) veya isim cümlesi gelebilir (*why do you do the opposite of what I tell you?*).

b) edattan sonra fiilimsi (gerund) gelebilir (*I'm not good at typing.*).

c) edat, cümlenin sonunda gelebilir (*I have the money you asked for.*).

Allsop (a.g.e.) edatları *zaman* belirtenler, *yer* (yön) belirtenler ve *diğer ilişkileri gösterenler* olarak üç grupta sınıflandırmaktadır. Çalışmamızda bu sınıflandırma kullanılmıştır; (bkz. Tablo 1, 2, ve 3.). Ayrıca, yukarıda **a-**, **b-** ve **c-** maddelerinde sayılan edatlar basit (simple); tek kelimeyle ifade edilen edatlar grubundadır. Ancak İngilizce'de birçok birleşik (compound) edat bulunmaktadır (*in favour of, on top of, on behalf of, in view of, at the side of, vd.*). Bazı edatlar, zarf (adverb particle) olarak da kullanılmaktadır ve edat veya zarf ayrımı şu şekilde olmaktadır: Eğer esas fiilden sonra gelen *particle* fiilin anlamını değiştiriyorsa zarf (örneğin, *give up smoking*); değiştirmiyorsa edattır (örnek, *sit on a chair*) (Swan, 1988, s.203). Allsop, (s.216) en çok ve en yaygın kullanılan zarfları saymaktadır. Bunlar: *away, back, down, forward, off, on, out, over, round, though, up.*

Netice olarak şu söylenebilir: Çoğu edatın birden çok ve farklı kullanım alanı vardır. Örneğin, İngilizce *in* edatı *yer* belirtmede (in Ankara) kullanıldığı gibi *zaman* belirtirken de (in 2017; in May, in summer) kullanılır. Ayrıca bazı edatların Türkçe anlamları benzerdir. Örneğin, yer belirtenler (*at, in, inside*) Türkçe *-de, -da* ve *-bir yerin içinde bulunma* belirtmektedir. Türkçe anlamı birbirine benzer veya yakın olan edatların anlamlarını öğrenmek yabancı dil öğrenenler için zor olabilir.

Bu çalışmada, İngilizce edatların Türkçe içinde *örtük* olarak ifade etmeyi amaç edinmesi yazınla da uyusmaktadır. Çünkü Harmer'a (1986) göre dilbilgisi iki şekilde öğretilir; bunlardan biri açık (*overt*) diğeri de örtük (*covert*) öğretimdir. Harmer'in (a.g.e., s.4) dilbilgisiz öğretim (*grammar-less teaching*) olarak ifade ettiği konu son zamanlarda İlkokul ve Orta Okullar için hazırlanan İngilizce kitaplarında uygulanmaktadır. Bu öğretimde dilbilgisi kuralları çeşitli etkinlikler, metinler ve diyaloglar içinde verilmektedir. Örtük öğretimde, aşağıdaki başlıkta açıklanacağı gibi, dilbilgisi açıklanmaz. Bu öğretim bazı öğrenen grupları için avantajlı olabilir çünkü eğitim sisteminin genel amacı bireysel farklılıkları dikkate alarak mümkünse her öğrencinin öğrenme yöntemine uygun öğrenme yöntemi üretmek olmalıdır. Bu olası öğrenme yönteminden biri de örtük öğrenmedir.

Örtük/Dolaylı Öğretim Yöntemi

Bu bölüm, Türkçe "örtük öğretim" terimine karşılık gelen İngilizce terimlerden birkaçının anlamını kısaca açıklamaktadır. Bu bölümün amacı bu İngilizce kavramların anlamlarını ayrıntılı bir şekilde açıklamak değildir ve makalenin de böyle bir amacı yoktur. Türkçe *örtük öğretim* terimi, İngilizce *covert learning, latent learning ve implicit learning* kavramlarıyla açıklanmaktadır.

Harmer'a (1986, s.3) göre örtük öğretimde (*covert learning*) öğrenciler bir yabancı dili öğrenmelerine rağmen, bu dilbilgisi kuralları öğrencilere açıklanmaz.

Şöyle ki: Öğrenciler bir boşluk doldurma veya yeni dilbilgisi konusunun öğretildiği ve uygulamasının yapıldığı bir metin okuyabilirler, ancak öğrencilerin dikkati dilbilgisi kuralına değil, boşluk doldurma etkinliğine veya metne yoğunlaştırılır. Bu öğretimde öğretmenin görevi, dilin herhangi bir kuralını bilinçli şekilde öğretmek değil, öğrencilerin dili edinmelerine veya pratik yapmalarına yardımcı olmaktır.

Edward Tolman *latent learning* terimini farelerle deney yaparken üretmiştir. Psikolojide, kişinin teşvik edilmesi (incentive) veya ödül (reward) verilmesi ile bir şeyi yaparken ortaya çıkan bilgiye denir (URL-1)[†]. Örneğin, bir çocuk derste matematik problemini nasıl çözeceğini öğrenebilir, ancak bu öğrenme açık değildir. Bu bilgi ancak çocuğa matematik problemini çözmesi için bir pekiştirici (reinforcement) verildiği zaman ortaya çıkar. Gizli öğrenme bu bakımdan önemlidir çünkü çoğu durumlarda öğrendiğimiz bilgileri gösterinceye kadar bu bilgiler çoğu zaman farkına varmayız. Bütün öğrenmeler hemen belli olmaz. Bazen, öğrendiklerimiz onu kullanma ihtiyacı hissettiğimizde ortaya çıkar. Psikologların gizli öğrenme dedikleri ve pekiştirici verildiğinde ortaya çıkan bilgiye örtük (latent learning) öğrenme denir.

Örtük öğretime karşılık gelen kavramlardan diğeri *implicit learning*'dir. Rebuschat (2015) (akt. Hori, 2016, s.234) bu kavramı şöyle açıklamaktadır: İnsan davranışları, dili anlama ve kullanma, müziği anlama, içgüdüsel karar verme ve sosyal etkileşim örtük bilgiye (implicit knowledge) bağlıdır. Bu örtük bilginin farkında olmadan edinim sürecine örtük öğrenme denir. Bu bağlamda, Segalowitz'a (2010) (akt. Hori, 2016, s.234) göre ana dil öğrenme (language one =L1) bir örtük öğrenmedir. Reber'e (1993) göre öğrenmenin süreci ve sonuçundan bağımsız olarak meydana gelir. Öğrenme, öğrenme isteği olmadan meydana gelir ve çoğunlukla

[†] <https://www.verywell.com/what-is-latent-learning-2795327>, (erişim tarihi, 19.10.2017).

öğrenilen şeyin farkına varılmaz. Öğrenme süreci temelden (bottom-up) bütüne varma şeklindedir; bireyler dikkatlerini karmaşık olan şeylere yoğunlaştırdığında bilgi otomatik olarak elde edilir.[‡]

Sonuç olarak, yukarıdaki tanımlar farklı gibi görünmesine rağmen, bunların bir çok ortak noktası bulunmaktadır. Örtük öğretimde bir öğretici (öğretmen, öğretim elemanı, vd.) öğrenenlere (öğrencilere) yapılacak işi (performansı, ödevi, vs.) açık olarak ve adım adım tarif etmez ve yaptırmaz. Öğretici işi kendisi yapabilir, yaparak gösterebilir. Yani, ayrıntıya ve sürece dikkat etmeden bir şeyin yapılışı öğretilir; iş başa düşünce el alışkanlığı ve bilinçaltı yardımıyla yapılır. Dikkat etmeden ve farkına varmadan öğrenildiği için de dil edinim (acquisition) sürecine benzemektedir.

Yükseköğretim Kurumu, Ulusal Tez Merkezinde örtük (implicit) öğrenmeyle ilgili sadece bir tane yüksek lisans tezi bulunmuştur. İlgili çalışmada 5. sınıf öğrencilerin İngilizce sözcüklerin örtük ve açık öğretilmesinin kelime gelişimine etkisi incelenmiştir. Sadece özet olarak ulaşılabilen çalışmada doğrudan ve dolaylı öğretim arasında öğrencilerin kelime gelişimi açısından önemli bir farklılık olmamasına rağmen, beşinci sınıf yabancı dil sınıflarında öğretmenlerin dolaylı öğretimi daha zevkli ve verimli algıladığını ortaya çıkartmıştır (Doğan, 2016). Anılan çalışmasında İngilizce sözcüklerin Türkçe içinde öğretiminden bahsetmediği için, bizim çalışmamızdan farklı olduğu anlaşılmaktadır (Doğan, a.g.e.)

Ayrıca, örtük öğretim terimi akademik tabanlı Google Akademik ve Researchgate arama motorlarında taranmıştır. Researchgate arama motorunda bir tane çalışma bulunmuştur ve Westgren ve Litzenberg (1989, s.366) bu çalışmada örtük ve açık öğretim stratejileri kullanmıştır, ancak çalışma Türkçe'ye “tarım ve

[‡] <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780195106589.001.0001/acprof-9780195106589> (erişim tarihi, 23.10.2017).

ticaret” olarak çevrilebilecek *agribusiness capstone course*, yani eğitim dışı bir alanda yapılmıştır. Bu makalenin sonunda bulunan özet kısmında örtük öğretim “iletişim, bilgisayar, kişisel analiz ve eleştiri becerilerini dramatic şekilde geliştirebilir, eğitmciler açık amaçlara ulaşmak için örtük bir gündemi (planı) olmalı ve örtük öğretim tarım ve ticaret alanında bir çok derste kullanılabilir” (Westgren ve Litzenberg, a.g.e.) demektedir.

Amaç

Geleneksel öğretimde İngilizce dilbilgisi kuralları yaygın olarak Türkçe sözcük karşılıkları verilerek öğretilmektedir (bkz. Tablo 1, 2, ve 3). Bu çalışmada ise İngilizce edatlar ve Türkçe karşılıkları Türkçe cümle içerisinde örtük olarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Bunu yaparken İngilizce edat kısmı kalın (bold), bu edatın Türkçe anlam kısmı ise eğik (italik) yazılarak - örneğin **asker gibi**, **asker olarak**, **asker iken** - okuyucuların dikkati çekilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle çalışmanın amacı şu şekilde ifade edilmiştir: İngilizce edatları Türkçe karşılıkları ile birlikte Türkçe sözcük ve cümle içinde ifade edebilmektir.

Yöntem

Robson’a (1995, s.19) göre nitel yaklaşımın amacı “bulmak ve keşfetmektir (explore)”. Araştırmalar, kullanılan *stratejiye* ilaveten amaçlarına göre de sınıflandırılabilir; bunlar keşfedici (exploratory), betimleyici (descriptive) ve açıklayıcı (explanatory)” araştırmalardır. *Ne* (what) ile başlayan araştırma soruları genelde *keşfedici* strateji ile araştırılır, ancak diğer stratejiler ile de kullanılabilir (s.44). Şimşek ve Yıldırım’a (2016) göre nitel araştırmada *neden*, *nasıl* ve *niçin* sorularına cevap aranır. Bu bağlamda, İngilizce edatların Türkçe içinde *ne* derecede ve *nasıl* ifade edildiğinin araştırılması, yukarıdaki *ne* ve *nasıl* soruları ile *nitel betimsel* yaklaşıma uygundur.

Bu araştırmada, Türkçe Sözlük (2005) A' dan Z'ye taranmıştır. Çünkü çalışmanın temeli Türkçe sözcük ve cümlelere dayanmaktadır. Örneğin, İngilizce “do” yapmak fiili, Türkçe **dolap yapmak**, **dolma yapmak**, **doktora yapmak**, vd. sözcükler içerisinde dolaylı (örtük) olarak ifade edilebilmektedir (Tomakin, 2014a, s.121). İngilizce her bir edat, örneğin *as* Türkçe yaklaşık 20 – 30 sözcük içinde ifade edilebilmektedir (bkz. Ek A). Bu ifade ediliş çoğunlukla yazılış benzerliği (*Melike gibi*), bunun olmadığı yerlerde okunuş benzerliği (*down = daun*) kullanılmıştır. Bunlar, ayrıca sözcük başında, sözcük içinde ve sözcük sonunda olarak sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada, yer ve zaman sınırından dolayı, her edatla için sadece bir tane örnek cümle verilmiştir.

Bu çalışmanın benzediği öğretim şekli eskiden manzum sözlükler şeklinde yapılmıştır. Manzum sözlüklerin tarihi gelişimi ve Yûsuf Hâlis tarafından yazılan Fransızca-Türkçe manzum sözlük Kırbıyık (2007) tarafından yayınlanmıştır. İlgili çalışmada, dilbilgisi kurallarından ziyade, aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi, sözcük öğretimine ağırlık vermiştir: Genelde önce Türkçe sözcük sonra Fransızca karşılığı verilmiştir; bazen da bu durumun tersi olmuştur.

Allah *Diyö*, gökler *siyö*, yer *ter komanse* ibtidâ.

(Dieu, cieux, terre, commancer)

Dâ'im *tujur* bâkî *eternel enfini* bî-intiha.

(toujours, éternel, infini) (Kırbıyık, 2007, s.69).

Yöntem olarak Kemmis'in (1980, s.107) örnek olay (case study) tanımı kullanılmıştır. Buna göre örnek olay *sınırları belli bir olayın incelenmesi* olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın konusu da İngilizce edatların Türkçe sözcük ve metinler içersinde ifadesi ile sınırlandırılmıştır.

Bulgular

Bu bulgular başlığı başka bir şekilde de ifade edilebilir. *İngilizce Edatların Öğretimi İçin Oluşturulan Türkçe (Sözcük ve Cümle) Veritabanı* çünkü her bir edat için yaklaşık 20 – 30 tane sözcük bulunmaktadır (bkz. Ek A).

Tablo 1’de İngilizce *zaman* belirten edatların Türkçe anlamları ile birlikte Türkçe cümleler içinde ifade edildiği örnekler görülmektedir.

Tablo 1. Zaman Belirten Edatların Türkçe İçinde İfadesi

Normal (Geleneksel) Öğretim		Türkçe İçerisinde Öğretim	
After	sonra, -den sonra	After	Af tercüme hatasından sonra çıkmış. Af ter dan sonra
At	de, -da	At	Ali saat 7:00’de eve gelir. at de
Before	önce, -den önce	Before	Bi format çekmeden önce disketi kopyala. Bi for önce
As	gibi, iken, çünkü,	As	Asi iken idam edildi. As iken
By	ile, vasıtasıyla	By	Bay ile bayan iki farklı cinsiyet. By ile
During	esnasında, süresince	During	Dur ingin yer boyunca korna çalma. Dur ing boyunca
For	için, çünkü, nedeniyle	For	Format için disket gerekir. For için
In	içinde, içine	In	In [§] içinde ayı var. in içinde
On	üzerinde, üstünde	On	Ond ülin üstünde su durmaz. Ondülin üstünde
Past	yanında, önceki, geçmiş	Past	Pasta yanında yiyecek bir şey al. Past yanında
Since	-den beri, için, çünkü	Since	Esince yapraklar düştü çünkü sonbahardı. since çünkü
To	-e, -a, -ye, -ya	To	Tokyo ’ya gidelim. To ya
Until	-e kadar	Until	Un tilki üzümüne kadar dökülmüş. un til e kadar

Tablo 2’de İngilizce *yer* belirten edatların anlamları ile birlikte Türkçe sözcük ve cümleler içinde ifade edildiği örnekler görülmektedir.

§ Türkçe in, mağara anlamında kullanılmıştır.

Tablo 2. Yer (Yön) Belirten Edatların Türkçe İçinde İfadesi

Normal (Geleneksel) Öğretim		Türkçe İçersinde Öğretim	
Against	karşısında, -e karşı	Against	Ağa in stabil yol <i>karşısına</i> . Aga in st <i>karşısına</i>
At	-de, -da	At	Ahmet atı saat 6:00 <i>da</i> alır. at <i>da</i>
Beside	yanına, yanında	Beside	Beside olan hayvanın <i>yanına</i> yaklaşma. Beside <i>yanına</i>
Down	aşağı, aşağıda	Down	Kolunda unluk <i>aşağı</i> kata gitti. da un <i>aşağı</i>
From	-den, -dan	From	Saf romdan içti ve sarhoş oldu. f romdan
In	içinde	In	In şaat <i>içinde</i> usta var. in <i>içinde</i>
Inside	içine, içinde	Inside	İn Side ve Antalya <i>içine</i> doğru ve eğlen. Inside <i>içine</i>
Into	-e, -a, -ye, -ya	Into	Cintonik <i>içine</i> su katılır. into <i>içine</i>
Near	yanına, yanında	Near	Ne ar var <i>yanında</i> ne de namus. Near <i>yanında</i>
On	üzerine, üzerinde	On	On başının <i>üzerinde</i> çavuş rütbesi var. On <i>üzerinde</i>
Onto	üstünde, e üstüne	Onto	Ontoloji <i>üstüne</i> yapılmış çok çalışma var. Onto <i>üstüne</i>
Opposite	zıt, karşısında	Opposite	Çapı zıt aç <i>karşısında</i> durma. apı zıt <i>karşısında</i>
Over	üzerine, üstünde	Over	Over lokçunun <i>üzeri</i> temiz olmalı. Over <i>üzeri</i>
Past	yanında, geçmiş	Past	Pastacı <i>yanında</i> çırak olarak çalış. Past <i>yanında</i>
To	-e, -a, -ye, -ya	To	Tokat'a veya Tosya'ya gidelim. To a To ya
Towards	-e doğru, -a doğru	Towards	Towardson** <i>a doğru</i> gezmeye gidelim. Towards a doğru
Under	altında	Under	Un dernek <i>altındaki</i> dükkânda satılıyor. Under <i>altında</i>
Up	yukarı, yukarıda	Up	Cup diye su <i>yukarı</i> sıçradı. up <i>yukarı</i>

** <http://www.garrafrauns.com/our-heritage/road-names/> (erişim tarihi 29.10.2017).

Towards yer (yön) adı; günümüzde yollar M50, N17 ve R332 gibi isimlerle bilinir. Eskiden İrlanda'ca konuşulduğu yerlerde birçok küçük yol o yerde yaşayan kişilerin adıyla veya yol boyunca olan ilgili unsurlarla anılırdı: örnekler:

Name	Situation
Bóthar Glas	Loughill Bridge <i>towards</i> Cloonbrisk
Bóthar Ban	Loughill Bridge <i>towards</i> Shanballymore

Tablo 3’de İngilizce *diğer ilişkileri* belirten edatların anlamları ile birlikte Türkçe sözcük ve cümleler içinde ifade edildiği örnekler görülmektedir. Ancak bunlardan bazıları (at, for, in, vd.) yer ve zamanı gösteren edatlar ile ortaktır.

Tablo 3. *Diğer İlişkileri Gösteren Edatların Türkçe İçinde İfadesi*

Normal (Geleneksel) Öğretim		Türkçe İçersinde Öğretim	
Against	karşısında, -e karşı	Against	Ağa in stabil yol <i>karşısına</i> . Aga in st <i>karşısına</i>
At	-de, -da	At	Ata ’ya saat 9:00’da çelenk bırakılacak. At <i>da</i>
Beside	yanına, yanında	Beside	Çobanın kebesi de <i>yanında</i> olmalı. besi de <i>yanında</i>
But	ama, fakat, hariç	But	Bu but <i>hariç</i> diğer etler yenir. but <i>haric</i>
For	için, çünkü, nedeniyle	For	Formülü bulmak <i>için</i> çok çalıştı. For <i>için</i>
From	-den, -dan	From	Şef romadan geliyor. f rom <i>den</i>
In	içine, içinde	in	İncelik <i>içinde</i> nezaket de var. in <i>içinde</i>
Like	gibi, benzer	Like	Tehlike <i>gibi</i> durumlarda telefonla ara. like <i>gibi</i>
Of	-nın, -in,	Of	Of’un insanları çok sinirlidir. of un, nın
On	üstüne, üstünde	On	Onun <i>üstünde</i> başka amir yok. on <i>üstünde</i>
Than	-den daha, -dan daha	Than	Athani , ahırdan <i>daha</i> büyük olmalı. than <i>dan daha</i>
To	-e, -a, -ye, -ya	To	Tosya ’ya giderken bulgurdan olmak. to <i>ya</i>
Unlike	aksine, tersine	Unlike	Un likert ölçeğin <i>aksine</i> eklele ölçülür. unlike <i>aksine</i>
With	ile, birlikte	With	Vites kolu <i>ile</i> vitesle takabilirsın. with <i>ile</i>

Sonuçlar

Bu çalışmanın amacı İngilizce edatları ve Türkçe karşılıklarını Türkçe sözcük ve cümle içinde ifade edebilmektir. Bunun bir çok nedeni vardır. Şöyle ki: edatlar tek başına pek kullanılmazlar. Edatların birden çok anlamı vardır ve genellikle cümle

çinde anlam kazanırlar. Yabancı dil öğrenirken bu anlamları öğrenmek zordur. İngilizce edatların Türkçe içinde ifade edilebilmesi Türkçemizin yeni ve farkedilmeyen bir yönünü gösterebilir.

Yazında, edatların basit (tek sözcükten oluşan) ve bileşik (iki - üç sözcükten oluşan) olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Yine edatların genelde *yer*, *zaman* ve *diğer ilişkileri gösterenler* olarak üç grupta sınıflandırıldığı görülmektedir.

Yazında, edat tanımları farklılık gösterse bile, ortak bir tanımda ifade etmek mümkündür. Bu tanımlar birbirlerinin tamamlayıcısı şeklindedir. Edatlar genellikle isimler ve zarflarla ilişkileri gösteren sözcükler olarak tanımlanmaktadır.

Yapılan incelemede her bir edat için yaklaşık 20 – 30 tane Türkçe sözcük varlığı olduğu görülmüştür. Bütün bu sözcüklerin çalışma içinde gösterilmesi mümkün değildir ve çalışmanın da amacını aşmaktadır. Bu sözcükler başka bir çalışmada (örneğin, kitapta) ayrıntılı olarak gösterilebilir.

Yazın incelemesi ayrıca şunu göstermiştir: hem örtük öğretim konusunda hem de edat konusunda yapılmış lisans üstü çalışma ve yayımlanmış makale sayısı oldukça azdır. Ayrıca, İngilizce edatlar ilk defa bu çalışma içinde Türkçe olarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu da çalışmamızın önemini ve özgünlüğünü göstermektedir.

Tartışma ve Öneri

İngilizce edatlar, İngilizce dilbilgisi konusunun bir alt parçası olduğu için edat öğretimi ve dilbilgisi öğretimi burada aynı anlamda kullanılmıştır. Ülkemizde yazılan İngilizce dilbilgisi kitaplarında geleneksel öğretim yapılmaktaydı (mechanic ve transformational exercises). Dilbilgisi betimsel olarak açıklanır (Türkçe açıklama, örnek cümleler, alıştırmalar) dersler bu şekilde işlenirdi. Bu betimsel açıklama şekli 2000’li yıllardan sonra yazılan İngilizce kitaplarla değişmeye başladı. İlkokullar için yazılan yeni İngilizce ders kitaplarında dilbilgisi kuralları açık olarak anlatılmaz.

Bunun yerine, verilmek istenen dilbilgisi kuralı ya bir metin içinde ya da bir diyalog içinde verilmektedir. Sonuçta, öğrencilerden kuralı kendilerinin bulmaları / keşfetmeleri beklenmektedir. Bu anlatım şekli örtük öğretim olarak nitelendirilebilir.

Öğretmenlik Uygulaması - İngilizce Formasyon – dersinde, öğrenci stajlarını izlemek için sınıflarda yaptığımız ders gözlemlerinde, bazı öğretmenlerin geleneksel şekilde *edat* öğretimi yaptığı görülmektedir. Hatta sabit dil sınıflarında öğrencilerin edatları çeşitli ebatlardaki kağıtlara renkli veya fosforlu kalemle İngilizce veya Türkçe yazıp kendi sıralarına yapıştırdığı görülmektedir (Ek B). Bu belgelerden İngilizce fiillerin aldığı edatların öğrenilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bulgular kısmında görüldüğü gibi İngilizce edatların büyük bir çoğunluğu yazılış benzerliği (orthographic similarity) ile Türkçe içinde ifade edilebilmektedir. Bu, Türkçe'ye özgü bir zenginlik olarak değerlendirilebilir. İngilizce bir kısım edatın ise Türkçe ile okunuş benzerliği (phonetic similarity) bulunmaktadır. Bu durum, eleştiriye konu olabilir, ancak İngilizcedeki dört beceriden, dinleme, konuşma ve okuma becerileri de okunuşa (sesletime) dayanmaktadır. Yani, İngilizce bir sözcük okunurken, dinlenirken ve konuşulurken fonetik söyleniş (sesletim) temel alınmaktadır. Bu nedenle, İngilizce bazı edatların Türkçe metin içinde fonetik benzerliğe dayalı ifade edilmesi normal görülmelidir.

Ülkemizde yayınlanan akademik dergiler genellikle siyah - beyaz basılmaktadır. Bu çalışmada (İngilizce – Türkçe edatlar) vurgulanmak istenen kısımlar okuyucuların dikkatini çekmesi için kalın (bold), eğik (italic) şekilde yazılmıştır. Ancak siyah-beyaz basılan metinler pek dikkat çekmediği için Türkçe-İngilizce edatların işlevliği sınırlı veya kısıtlı bir ifade şekli sanılabilir. Eğer bu metinler *renkli* yazılıp *renkli* baskı yapılabilse daha dikkat çekici ve anlamlı gözükmektedir.

İngilizce edatların ve anlamlarının Türkçe içinde ifade edilebilmesi Türkçemizin yeni ve şimdiye kadar fark edilmeyen bir yönünü (özellikliğini) ve zenginliğini gösterebilir. Çünkü Türkçe - İngilizce üretilecek metinler kaynak bağımlılığını (sözlüğe bakmak veya öğretmene sormak gibi) ortadan kaldırmaktadır. Bu da dil öğrenenler açısından zaman ve emek tasarrufu anlamına gelmektedir.

İngilizce edatların Türkçe içinde ifade edilmesi yabancı dil öğretimini edatlar düzeyinde kolaylaştırabilir çünkü bu çalışma hem eğitim biliminde hem de yabancı dil öğretiminde kullanılan “bilinenden bilinmeyene öğretim ilkesi” ile uyusmaktadır. Aynı şekilde, İngilizce bilen yabancılara Türkçe öğretiminde de kullanılabilir.

Yapılan bu çalışma geliştirilerek çeşitli öğretim materyalleri hazırlanabilir. İngilizceyi içeren Türkçe cümleler, slogan, duvar yazısı, atasözü gibi çeşitli şekillerde üretilerek akılda daha kalıcı olması sağlanabilir. Böylece, kreş ve anaokullarında İngilizceye hazırlık yapılabilir ve çocukların bilinçaltına İngilizce kurallar örtük olarak yerleştirilebilir.

Makalenin Bilimdeki Yeri

İngiliz Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı

Makalenin Bilimdeki Özgünlüğü

İngilizce edatlar, İngilizce dilbilgisi öğretiminin bir alt konusu olarak ele alınabilir. Bu edatların tanımı ve sınıflandırması çeşitli şekillerde yapılmıştır. Genellikle edatlar üç ana grup altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar, yer, zaman ve diğer ilişkileri gösteren edatlardır. Ayrıca, yazında çok az sayıda örtük öğretim çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada İngilizce edatlar ve Türkçe anlamları ilk kez Türkçe sözcük ve cümle içerisinde ifade edilmiştir. Bu tür çalışma daha önceden yapılmamıştır ve çalışmamız bu bakımdan özgündür.

Kaynakça

- Allsop, J. (1987). *Cassell' Students' English Grammar*. East Sussex: Cassel.
- Collins Cobuild English Grammar* (1990). London: Collins ELT.
- Doğan, S. E. (20016). *5. sınıf Türk yabancı dil sınıflarında doğrudan ve dolaylı öğretimin kelime gelişimi üzerinde etkililiği karşılaştırma çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eastwood, J. (2000). *Oxford Practice Grammar, New Edition*. Oxford: Oxford University Press.
- Harmer, J. (1986). *Teaching and Learning Grammar*. London: Longman.
- Hewings, M. (2013). *Advanced Grammar in Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hori, T. (2016). Investigating the Implicit Language Learning of Japanese Adult EFL Learner. *Bulletin of Graduate School, Soka University*, 38, Japan.
- Kemmis, S. (1980). The imagination of the case and the invention of the study, in Simons, H. (ed.). *Towards a Science of the Singular*. Norwich: University of East Anglia, CARE, Occasional Publication, No 10.
- Kırbıyık, M. (2007). *Yûsuf Hâlis, Miftâh-ı Lisân, Fransızca – Türkçe Sözlük*. İstanbul: Beşir Kitabevi.
- Leech, G. (1989). *An A- Z of English Grammar & Usage*. England: Longman.
- Murphy, R. (2000). *Essential Grammar in Use, Second Edition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Murphy, R. (2002). *English Grammar in Use, Second Edition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Reber, A.S. (1993). *Implicit Learning and Tacit Knowledge: An essay on the cognitive unconscious*. New York: Oxford University Press.

- Robson, C. (1995). *Real World Research*. Oxford: Blackwell.
- Swan, M. (1995). *Practical English Usage*. Oxford: Oxford University Press.
- Swan, M. (1988). *Basic English Usage*. Oxford: Oxford University Press.
- Tomakin, E. (2014a). Teaching english (grammar) in the turkish text: a case of simple present tense: **Işıl maketi iter**. Macrothink Institute, *International Journal of Learning & Development*, 4(1), 115-131.
- Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: 10. Baskı, Akşam Sanaat Okulu.
- Westgren, R. E ve Litzenberg, K. K. (1989). Designing agribusiness capstone course: overt and covert teaching strategies. *Agriculture Journals*, 5(4), 361-366.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- * <https://www.verywell.com/what-is-latent-learning-2795327>, (erişim tarihi) 19.10.2017).
- **<http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780195106589.001.001/acprof-9780195106589> (erişim tarihi, 23.10.2017).

Summary

The topic of preposition in English is classified and defined in different ways. Since the definitions and classifications of prepositions change from one author to another, it is necessary to briefly and generally overview these definitions. Eastwood (2000) first explains each preposition under one picture and then classifies them as place and time indicators. He (ibid) gives the examples of preposition + noun, noun + preposition and adjective + preposition. Swan (1995) offers a general description of the prepositions and some of them are not included in Eastwood (2000). For Swan (1995) also says that some English verbs (e.g. discuss, enter, etc.) time expression (e.g. next, last) and some spoken expressions do not take prepositions (p.451-452). For Collins (1990), prepositions show more information about *objects* and *action*. Murphy (2000) explains them in an example and picture and classifies them like Eastwood (2000). Murphy (2002) explains them for advanced level students in English. Hewings (2013) explains them like Murphy (2002), whose book gives examples of single and compound prepositions. For Leech (1998) prepositions precedes nouns and prepositions and ing-clause, wh-clause and adverbs come after prepositions. In Allsop's view (1987), prepositions show the relations among the events people and things. He (ibid) also states that they can take three forms: (a) some prepositions take nouns after them, (b) some take adverb after them and some take noun clause after them, (c) some take gerund after them. The examples of single word prepositions are *in, on, at, down*, etc. and the examples of compound ones are *in favour of, on top of, on behalf of*, etc. Allsop's (1987) classification is used in this paper. Some prepositions are used as particles if they change the meaning of the base verb such as *give up*.

So far, it can be stated that much of the prepositions have more than one meaning. A preposition (e.g. in) may show place and time. Some of them have similar meanings such as *at, in, inside*. Teaching (expressing) the prepositions covertly also agrees with the literature. For example, Harmer (1986) says that the grammar can be taught overtly and covertly. This covert learning may address to some of the learners. This can also be a policy of educational sciences.

For Harmer (1986), although the students learn a foreign language, the grammar rules are hidden from them. Tolman's (2017) latent learning term refers to knowledge that only becomes clear when a person has an incentive to display it. For Hori (2016), human relations, understanding language and the use of it, understanding music, deciding intuitively, etc. depend on implicit knowledge and the process of unconscious acquisition of implicit knowledge is called implicit knowledge. In short, despite different definitions they have some common points. In this type of teaching teachers do not teach /explain step by step procedure. Learners learn how to do something by looking, intuitively and practically. There is only one covert teaching study at the master level at the Thesis Centre of Higher Education Council (Dogan, 2016). Besides, it appeared another study done by Westgren and Litzenberg (1989) on agribusiness capstone course.

Method

The study used the qualitative approach that aims to explore or discover a research problem (Robson, 1995, p.19). Qualitative approach asks "how and why" questions in the research. Exploring *how* and to *what* extent the English prepositions are covered in the Turkish words and in the sentences is in agreement with the qualitative approach. That is, the study aimed to find out the Turkish words that implicitly (hiddenly) cover the English prepositions in them as in **dolma yapmak**,

doktora yapmak, etc. (Tomakin, 2014a). Besides, the study used Kemmis' (1980) view of case study method. In this view it is defined as the analysis of a bounded system.

The history of teaching one language by using the other language is old and there are many manzum dictionaries in this field. The history of these dictionaries was explained in the preface of a French-Turkish manzum dictionary prepared by Yûsuf Hâlis (Kırbyık, 2007). It mainly aims to teach the French vocabulary as seen in the following sentence: Allah *Diyö*, gökler *siyö*, yer *ter komanse* ibtidâ.

(Dieu, cieux, terre, commencer).

Findings

It was seen that most of the English prepositions can be expressed in the Turkish words and sentences with their Turkish meaning in this paragraph. For example, the following sentences show time prepositions in the Turkish and English. **Af** tercüme hatasından sonra çıktı (**after** = *den sonra*), **asi** iken idam edildi (**as** = *iken*), etc. In short the analysis showed that the prepositions put into three groups showing place, time and other relations were expressed in the Turkish and total number of these expressions is 30 to 40.

Result

The study was undertaken to solve many issues. The prepositions usually do not have meaning if they are used alone. They have more than one meaning. They show time, place and other relations. There are about 30 Turkish words for each English preposition. There is not much study about prepositions at the postgraduate level or among the published articles.

Discussion and Suggestion

The teaching of preposition is a sub-branch of grammar. The English books written in the past consisted of traditional methods – translation, doing exercise, etc. yet the new books prepared after 2000 do not explain the rules explicitly. Instead, they are taught in dialogues, activities, etc. It was also observed some English teachers still teach traditionally this is because students try to memorise the English prepositions by heart. There are some scriptural or phonetic similarities between Turkish and English prepositions. Not having all scriptural similarity should not be seen a shortcoming. The journal articles in Turkey are usually printed in black and white. If they are published in colourful, they can catch more attention and be more distinctive. This sort of similarity can be helpful not only to the native speakers, but also to the foreigners who learn Turkish. Similarity (Turkish-English) is also in agreement with one of the foreign language teaching principles; that is “teach from known to unkown”. Similarity also reduces the dependence to the sources like teachers, books and dictionaries. The Turkish - English preposition sentences can also be restated in the form of slogans, proverbs and graffities in the future studies.

Ekler

Ek A İngilizce Edatların Öğretimi İçin Oluşturulan Türkçe Veritabanı

YAZILIŞ BENZERLİĞİ	As'in GEÇTİĞİ EN YAYGIN KELİMELER
as ile başlayan kelimeler	as ^{††} , as başkan, asbest, asfalt, asfaltit, asfaltlama, asgari, ashap, asker, askerlik, askı, asla, aslan, aslanagzı, Aslı, asli, asliye, asi asma, asmolen, asparagas, aspiratör, aspirin, ast, astar, asteğmen, astım, astrolog, astroloji, astronomik, Asya,
as içinde olan kelimeler	Basınç, basın, basit, basket, baskı, baston, casus, fason, Kocasinan, necaset, fasıla, hasta, hastalık, eşhas, Hasan, Hasankeyf, hasat, haset, hâsılat, hasır, hasiyet, hasret, Hassa, hastane, muhasebe, akasya, rakkase, suikast, lastik, elastik, plastik, plaster, Amasra, Amasya, animasyon, diplomasi, hamaset, masa, masaj, masal, maskara, maske, mason, masöz, masraf, mastar, masum, otomasyon, temas, anason, manastır, nasır, nasip, Nasrettin Hoca, pasaj, pasaport, pasta, aristokrasi, bürokrasi, Horasan, karasal, Karasu, veraset, nişasta, şase, şasi, atasözü, tasarım, kıstas, potasyum, rotasyon, tasvir, vasıta, anayasa, fiyasko, kimyasal, piyasa, siyaset, kazasker, modernizasyon
as ile biten kelimeler	Abbas, atlas, bas, baypas, cinas, elmas, esas, Fas, has, hassas, iflas, ihdas, iltimas, iltibas, kalas, karka, kas, Kafkas, kısas, kıyas, libas, makas, miras, nadas, örtbas, rakkas, teras, Sivas, pas, tas, yas,

†† Türkçe kelime kökü asmak, örnekte emir kipinde kullanılmıştır.

Ek B Geleneksel Yöntemle İngilizce Edatların Öğretimi

